Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet
Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb
Telefon: +385 (0)1 2393 777
E-mail: dekanat@agr.hr
Web: www.agr.unizg.hr

Samonikle biljne vrste i uporabna vrijednost (144465)

Nositelj kolegija

prof. dr. sc. Dubravka Dujmović Purgar

Opis kolegija

Cilj ovog predmeta je integriranje elementarnih znanja o samoniklom bilju, te klasifikacija najvažnijih samoniklih vrsta koje rastu na području Republike Hrvatske na temelju uporabne vrijednosti (samoniklo bilje u prehrani, ljekovito, začinsko, medonosno i ukrasno samoniklo bilje, samoniklo bilje livada, samoniklo bilje na obradivim površinama, otrovne i štetne samonikle biljne vrste i ostale uporabne vrijednosti samoniklog bilja). Kroz predmet analizirati će se mogućnosti boljeg korištenja raznolikosti samoniklog bilja u različitim djelatnostima. Obrađujući poglavlja o samonikloj flori studenti će se upoznati i s pojmom alohtone flore, ali i problemima s invazivnim biljnim vrstama. Neizostavna tema je zaštita samoniklih vrsta, a za studente svakako su vrijedna i saznanja o introdukciji samoniklih biljnih vrsta u hortikulturu, ali i vrstama koje su odbjegle iz uzgoja. Studenti će kroz vježbe i seminare proširiti svoja znanja o mogućnostima i načinima upotrebe pojedinih samoniklih biljnih vrsta, a na terenskoj nastavi će se direktno upoznati sa samoniklim biljnim vrstama različitih uporabnih vrijednosti na prirodnim staništima.
Zasićenje tržišta tradicionalnom ponudom bilja dovodi do potrebe proširenja asortimana u smislu primjene samoniklih biljnih vrsta te očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti (zaštita ex situ). Time se otvara mogućnost stvaranja autohtonog turističkog proizvoda (gastro ponuda, suveniri, poučne staze) kao i promocija Hrvatske i njenih prirodnih ljepota. Današnji trend povratka prirodi i upotreba samoniklog bilja u različitim segmentima života doprinosi atraktivnosti ovog predmeta, a mogućnost samozapošljavanja u održivom sakupljanju samoniklog bilja pruža budućim agronomima veću konkurentnost na tržištu rada.

Developed by Superfluo d.o.o. • www.superfluo.hr

Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet
Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb
Telefon: +385 (0)1 2393 777
E-mail: dekanat@agr.hr
Web: www.agr.unizg.hr

ECTS: **6.00**

Engleski jezik: **R1**

E-učenje: **R1**

Sati nastave: 60
Predavanja: 36
Laboratorijske vježbe: 8
Seminar: 8
Terenske vježbe: 8

Izvođač predavanja

- prof. dr. sc. Dubravka Dujmović Purgar
- izv. prof. dr. sc. Vesna Židovec
- izv. prof. dr. sc. Sanja Radman
- prof. dr. sc. Sandro Bogdanović

Izvođač vježbi

- prof. dr. sc. Dubravka Dujmović Purgar

Izvođač seminara

- prof. dr. sc. Dubravka Dujmović Purgar

Ocjenjivanje

Dovoljan (2): 60-70%
Dobar (3): 71-80%
Vrlo dobar (4): 81-90%
Izvrstan (5): 91-100%

Uvjeti za dobivanje potpisa

Redovito pohađanje nastave. Seminarski rad.

Vrsta kolegija

- Diplomski studij / Hortikultura / Ukrasno bilje (Izborni kolegij, 3. semestar, 2. godina)
- Diplomski studij / Hortikultura / Povrćarstvo (Izborni kolegij, 3. semestar, 2. godina)
- Diplomski studij / Ekološka poljoprivreda i agroturizam (Izborni kolegij, 3. semestar, 2. godina)

Opće kompetencije

Predmet omogućava studentima upoznavanje raznolikosti flore na području Republike Hrvatske kroz stjecanje znanja o samoniklim biljnim vrstama i vrednovanje njihovog uporabnog potencijala. Kroz terenski rad studenti se osposobljavaju za prepoznavanje samoniklih biljnih vrsta, te mogućnostima introdukcije u hortikulturu.

Developed by Superfluo d.o.o. • www.superfluo.hr

Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet
Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb
Telefon: +385 (0)1 2393 777
E-mail: dekanat@agr.hr
Web: www.agr.unizg.hr

Oblici nastave

- Predavanja
- Auditorne vježbe
- Ostali oblici skupnog ili samostalnog učenja
  Debata - argumentirana rasprava
- Vježbe u praktikumu
  vježbe se provode u grupama od 10-15 studenata
- Terenske vježbe
  rad u grupama od 10-15 studenata
- Seminari
  seminari se izrađuju samostalno ili u grupama od 3-5 studenata

Ishodi učenja i način provjere

Ishod učenja	Način provjere
Identificirati samonikle biljne vrste i njihove međuodnose	Kolokvij
Klasificirati samonikle vrste s obzirom na uporabnu vrijednost	Pisani i usmeni ispit
Zastupati stav o ispravnom načinu sakupljanja samoniklog bilja, te argumentirati opravdanost ili neopravdanost sakupljanja istog	Seminarski rad, pisani i usmeni ispit
Prepoznavati i razlikovati otrovne i štetne samonikle biljne vrste	Seminarski rad, pisani i usmeni ispit
Izdvojiti i procijeniti potencijalne samonikle vrste za uzgoj u hortikulturi	Seminarski rad, pisani i usmeni ispit
Predložiti proces evaluacije vrsta za introdukciju u hortikulturu	Seminarski rad, pisani i usmeni ispit
Povezati unos alohtone flore i načine rasprostranjenja u okolišu	Seminarski rad, pisani i usmeni ispit
Procijeniti razinu zaštite samonikle flore u Republici Hrvatskoj	Seminarski rad, pisani i usmeni ispit
Prezentirati mogućnosti upotrebe pojedinih samoniklih biljnih vrsta i biti osposobljeni za timski rad	Seminarski rad

Način rada

Obveze nastavnika

Planiranje, organiziranje i održavanje predavanja, vježbi, seminarskih radova i terenske nastave. Svi nastavni materijali su organizirani i prema nastavnim cjelinama dostupni u sustavu Merlin; kalendar važnijih događanja za kolegij; obavijesti vezane uz kolegij; predavanja i ocjenjivanje studentskih seminara, zadaća, pismenih ispita, provođenje usmenih ispita.

Obveze studenta

Redovito pohađanje cjelokupne nastave, ispunjavanje individulanih ili grupnih zadataka u toku nastave, izrada seminara, polaganje ispita.

Polaganje ispita

Developed by Superfluo d.o.o. • www.superfluo.hr

Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet
Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb
Telefon: +385 (0)1 2393 777
E-mail: dekanat@agr.hr
Web: www.agr.unizg.hr

Elementi praćenja	Maksimalno bodova ili udio u ocjeni	Bodovna skala ocjena	Ocjena	Broj sati izravne nastave	Ukupni broj sati rada prosječnog studenta	ECTS bodovi
Pohađanje nastave	15	Max. 2 izostanka	Dobar (3)	44	60	2
Kolokvij	15	60-70% 71-80% 81-90% 91-100%	Dovoljan (2) Dobar (3) Vrlo dobar (4) Izvrstan (5)	2	15	0,5
Pismeni ispit	10	60-70% 71-80% 81-90% 91-100%	Dovoljan (2) Dobar (3) Vrlo dobar (4) Izvrstan (5)	2	15	0,5
Seminarski rad	30	60-70% 71-80% 81-90% 91-100%	Dovoljan (2) Dobar (3) Vrlo dobar (4) Izvrstan (5)	12	60	2
Usmeni ispit	30	60-70% 71-80% 81-90% 91-100%	Dovoljan (2) Dobar (3) Vrlo dobar (4) Izvrstan (5)	-	30	1
UKUPNO	100%	-	-	60	180	6

Elementi praćenja	Opis	Rok	Nadoknada
Pohađanje nastave	Redovito pohađanje i aktivno sudjelovanje u nastavi. Studenti mogu aktivno sudjelovati u diskusijama na seminarima i debatama, ili u radu malih grupa/timova. Svaka svrsishodna aktivnost na nastavi se dodatno boduje.	Unutar semestra	Studenti s više od 20% izostanaka gube mogućnost izlaska na usmeni ispit.
Kolokvij	Prepoznavanje samoniklih biljnih vrsta.	Tijekom održavanja nastave	-
Pismeni ispit	Pitanja prema održanim nastavnim jedinicama i ishodima učenja.	Redoviti i izvanredni ispitni rokovi.	-
Seminarski rad	Pisani rad, sadržaj i način izlaganja. Student priprema pisanu i usmenu prezentaciju u timu od tri do pet članova, a prema uputama. Tekst i prezentaciju mora se predati u dogovorenom terminu. Korištenje tuđeg rješenja je zabranjeno.	Tijekom održavanja nastave u unaprijed određenim terminima.	Izuzetno se zbog isključivo opravdanih razloga može dogovoriti dodatni termin usmene prezentacije.
Usmeni ispit	Usmeni dio ispita održava se nakon pozitivno riješenog pisanog dijela ispita. Pitanja prema održanim nastavnim jedinicama (materijali i prezentacije dostupni na sustavu za e-učenje) i ishodima učenja.	Redoviti i izvanredni ispitni rokovi. Prijavljuje se u sustavu ISVU	-

Developed by Superfluo d.o.o. • www.superfluo.hr

Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet
Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb
Telefon: +385 (0)1 2393 777
E-mail: dekanat@agr.hr
Web: www.agr.unizg.hr

Tjedni plan nastave

1. Uvod. Što je samoniklo bilje? (P, V) - Definicija samoniklog bilja. Rasprostranjenost samoniklog bilja u Hrvatskoj. Što je uporabna vrijednost?
2. Morfologija vegetativnih i generativnih organa samoniklog bilja (P,V) - Mogućnosti upotrebe pojedinih biljnih organa.
3. Biologija i ekologija samoniklog bilja (P, V) - Biološke karakteristike samoniklih vrsta koje osiguravaju postojanost samoniklih vrsta u prirodi. Ekološki uvjeti razvoja samoniklih vrsta.
4. Razmnožavanje samoniklog bilja (P) - Metode razmnožavanja samoniklog bilja.
5. Samoniklo bilje u prehrani. (P, S) – Jestive vrste iz prirode i kako ih koristiti. Zakonska regulativa – Pravilnik od dodacima prehrani. Izrada seminarskog rada na temu jestivog samoniklog bilja.
6. Ljekovito samoniklo bilje (P, S) - Liječenje biljem iz prirode. Ljekovite tvari. Konvencionalna medicina? Što je tradicionalna medicina, narodna medicina, fitoterapija, aromaterapija, homeopatija… Izrada seminarskog rada na temu ljekovitog samoniklog bilja.
7. Začinsko samoniklo bilje. (P, V) - Biljne vrste koje se mogu koristiti kao začini.
8. Medonosno samoniklo bilje. (P, S) - Nektar, medljika, pelud kod medonosnog bilja. Medonosna flora Hrvatske - na različitim staništima. Izrada seminarskog rada na temu samoniklog medonosnog bilja.
9. Ukrasno samoniklo bilje. Introdukcija samoniklih vrsta u hortikulturu (P) – Samonikle vrste na travnjacima u parkovima. Cvjetne livade. Ukrasne cvatuće vrste. Drvenaste samonikle vrste s ukrasnom funkcijom. Što je introdukcija biljnih vrsta? Metode introdukcije biljnih vrsta iz prirode u hortikulturu.
10. Otrovne i štetne samonikle biljne vrste. (P, S) - Otrovne vrste za čovjeka i životinje. Različite bolesti i otrovanja uzrokovana biljem. Izrada seminarskog rada na temu otrovnih vrsta samoniklog bilja.
11. Samoniklo bilje na različitim staništima (P) - Hranidbena vrijednost samoniklog bilja livada. Samoniklo bilje na obradivim površinama - korovi kao hrana i lijek.
12. Ostale mogućnosti uporabe samoniklih biljnih vrsta (P) - Kozmetički preparati iz prirode. Tekstilne biljke. Vrste koje se koriste kao izvor boje. Insekticidi, repelenti iz prirode. Alelopatsko djelovanje samoniklog bilja. Prirodno biognojivo, malč i kompost. Antierozivne vrste.
13. Zaštićene samonikle vrste (P) - Kategorije zaštite – propisi i načini zaštite samoniklih biljnih vrsta (Crvena knjiga i Natura 2000) – na što treba paziti prilikom prikupljanja samoniklih biljnih vrsta.
14. Alohtone biljne vrste. Planta horti fuga. (P) - Strane biljne vrste. Invazivne vrste. Planta horti fuga - vrste koje su „pobjegle“ iz uzgoja. Uporabna vrijednost invazivnih vrsta.
15. Terenska nastava (T) - U okviru terenske nastave studenti će se upoznati sa samoniklim biljnim vrstama različitih uporabnih vrijednosti na prirodnim staništima (posjeta Parku prirode Medvednica, Žumberak - Samoborsko gorje). Upoznavanje sa staništem, terenska determinacija biljnih vrsta.

Obvezna literatura

1. Hulina N. (2011). Više biljke stablašice. Tehnička knjiga, Zagreb.
2. Grdinić V., Kremer D. (2009). Ljekovito bilje i ljekovite droge: farmakoterapijski, botanički i farmaceutski podaci. Hrvatska ljekarnička komora, Zagreb.
3. Tucak Z., Bačić T., Horvat S., Puškadija Z. (1999). Pčelarstvo. Poljoprivredni fakultet, Osijek.
4. Černicki L. (2006). Samoniklo cvijeće grada Zagreba. Školska knjiga, Zagreb.

Developed by Superfluo d.o.o. • www.superfluo.hr

Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet
Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb
Telefon: +385 (0)1 2393 777
E-mail: dekanat@agr.hr
Web: www.agr.unizg.hr

Preporučena literatura

1. Domac R. (1994). Flora Hrvatske: priručnik za određivanje bilja. Školska knjiga, Zagreb
2. Biličić I. (2014). Moć ljekovitog bilja. Dušević & Kršovnik, Rijeka
3. Biličić I. (2014). Korisne samonikle biljke opis i upotreba. Dušević & Kršovnik, Rijeka
4. Forenbacher S. (1995). Žumberak - kalendar flore Žumberačke gore. Školska knjiga, Zagreb.
5. Forenbacher S. (1998). Otrovne biljke i biljna otrovanja životinja. Školska knjiga, Zagreb.
6. Gelenčir J., Gelenčir J. (1991). Atlas ljekovitog bilja. Prosvjeta, Zagreb.
7. Knežević M. (2006). Atlas korovne, ruderalne i travnjačke flore. Sveučilište u Osijeku Poljoprivredni fakultet, Osijek.
8. Pahlow M. (1989). Velika knjiga ljekovitog bilja. Cankarjeva založba, Ljubljana

Sličan kolegij na srodnim sveučilištima

- Aromatsko, ljekovito i ukrasno bilje. Visoko gospodarsko učilište u Križevcima
- Samonikle jestive i otrovne biljke. Poljoprivredni fakultet, Sveučilište u Osijeku

Developed by Superfluo d.o.o. • www.superfluo.hr